

Metodedokument

Hjælp i hverdagen – svækkede ældre

En undersøgelse gennemført af DST Survey
for RUC og Ældre Sagen

Indhold

1.	Resumé.....	2
2.	Population og stikprøve	2
2.1	Populationen	2
2.2	Stikprøven.....	3
2.3	Fejl i population/stikprøve	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3.	Spørgeskema	3
3.1	Validering, rådgivning, kvalitetssikring og test af spørgeskema.....	4
3.2	Vurdering af spørgeskema	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4.	Dataindsamling	4
4.1	Dataindsamlingsforløbet	4
4.2	Fordeling af besvarelser	6
4.3	Bortfald.....	7
5.	Behandling af data.....	7
5.1	Kvalitetssikring af data.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
5.2	Korrektion med vægte	7
5.3	Diskretionering	8
5.4	Fejlrettelser i data	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
6.	Systematiske fejl og statistisk usikkerhed	9
6.1	Systematiske fejl.....	9
6.2	Statistisk stikprøveusikkerhed	9
6.3	Samlet vurdering af datakvaliteten	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
7.	Leverancer	10
8.	Bilag	10
8.1	Spørgeskema for undersøgelsen	10
8.2	Breve til respondenter.....	10
8.3	Fordelinger for svar, population og vægtede svar	10
8.4	Delvise besvarelser: Sidste svar	10

1. Resumé

Metodedokumentet indeholder en beskrivelse af, hvordan undersøgelsen er designet og gennemført, herunder dens populationsafgrænsning og stikprøvedesign samt dataindsamlingens forløb og vægtning af svarene.

Undersøgelsen omhandler svækkede ældre og den hjælp, de modtager. Dataindsamlingen blev gennemført i tidsrummet 13. februar – 11. april 2024 for RUC og Ældre Sagen.

Fakta om indsamlingen:

- Stikprøven var på 37.403 personer, i alderen 70+, stratificeret på alder 70-74, 75-80, 81+ ækvivaleret disp.indkomst: under 200t, 200 – 300, 300 + og kommune.
- Invitation er udsendt med Digital Post og med almindelig post til de, der er fritaget for Digital Post
- Indsamlingsmetode er web-spørgeskema (CAWI) og telefoninterviews (CATI)
- Spørgeskemaet indeholder 80 spørgsmål. (16 spørgsmål hvis man ikke har brug for hjælp)
- Gennemsnitlig svartid ved for dem der havde brug for hjælp: Telefoninterview 18 min og på web 16 min. For dem som ikke har brug for hjælp: Telefoninterview 5,5 min og på web 4,5 min.
- Svarprocent er 50,9 pct., heraf har 21,5 pct. svaret, at de har brug for hjælp

2. Population og stikprøve

I dette afsnit beskrives afgrænsning af population og dannelse af stikprøven.

2.1 Populationen

Populationen består af den ældste på 70+ år på adressen, som bor i en af de 25 udvalgte kommuner. Personer som boede på plejehjem ultimo 2022 er frasorteret. Det vil altså sige, at hvis to ældre bor sammen, og begge er 70+ år, så er den ældste udvalgt. Hvis der bor flere på adressen, og de er lige gamle, er en tilfældig beholdt. Alderen er beregnet per 1. januar 2024. Populationen er inddelt i 200 strata bestående af nedenstående fire variable:

- Kommune (25 grupper) – De 25 udvalgte kommuner
- Single_par (to grupper) – Indikator for om den ældre er single eller i par
- Køn (to grupper)
- Indkomst i 1.000 kr. (to grupper) – 1. op til 200 og 2. fra og med 200.

De 25 udvalgte kommuner er: København, Rødovre, Ishøj, Køge, Halsnæs, Solrød, Gribskov, Lejre, Lolland, Vordingborg, Middelfart, Assens, Odense, Tønder, Fredericia, Syddjurs, Randers, Aarhus, Ikast-Brandø, Ringkøbing-Skjern, Thisted, Brønderslev, Rebild, Jammerbugt og Aalborg.

Baseret på den seneste offentliggjorte befolkningsstatistik fra befolkningsregistret udgør populationen med ovenstående afgrænsning 231.836 personer d. 01. juli 2023.

Befolkningsstatistikken er en kvartalsvis opgørelse af befolkningen med bopæl i Danmark (<https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/befolkningen>). En person skal have bopæl i Danmark og et CPR-nummer for at blive talt med i den danske befolkning.

Vi bruger den senest opdaterede version af befolkningsstatistikken. Det er kun få promille af befolkningen, som ikke er registreret korrekt i statistikken. Brugen af befolkningsregistret, evt. i kombination med øvrige registre, som Danmarks Statistik har adgang til, er med til at sikre, at vores tilfældige stikprøver er repræsentative i forhold til populationen.

En tabel over populationens fordeling på udvalgte baggrundsvariable ses i bilag 8.3.

2.2 Stikprøven

Stikprøven er trukket stratificeret inden for de 200 strata beskrevet ovenfor. Stikprøven opfylder de tre ufravigelige krav, der gælder for alle repræsentative undersøgelser:

- Alle i populationen kan udvælges
- Udvælgelsen sker med lodtrækning
- Sandsynligheden for at blive valgt ved lodtrækning er kendt

Stikprøven er dannet ved hjælp af SAS-proceduren "Proc SurveySelect". Her anvender vi SRS-metode (Simple Random Sample). For det første giver metoden samme udvalgssandsynlighed for alle, og da der udtrækkes uden tilbagelægning, kan der ikke opstå dubletter. Derudover dannes der en ny tilfældig population hver gang vi trækker en stikprøve, hvilket sikrer, at der ikke er en systematik i hvilke personer, der udvælges fra populationen fra undersøgelse til undersøgelse. Det betyder med andre ord, at vi trækker en unik tilfældig stikprøve.

Undersøgelsens bruttostikprøve udgør 37.403 personer i alt. Den udvalgte bruttostikprøve fra populationen tager ikke hensyn til, om de udvalgte eventuelt har adressebeskyttelse eller er udvandrede/døde siden sidste befolkningsstatus.

Bruttostikprøven udgør grundlaget for undersøgelsens nettostikprøve, som indeholder personer, der kan kontaktes efter seneste CPR-opdatering. Det vil sige, at døde/udvandrede sorteres fra. Få dage inden dataindsamlingens start er stikprøven blevet valideret op imod den aktuelle CPR-befolkning for at sikre, at alle oplysninger er korrekte, og at nyligt døde/udvandrede sorteres fra.

Undersøgelsens nettostikprøve udgør i alt 37.403 personer. Nettostikprøven er den endelige stikprøve, som bliver benyttet i undersøgelsen. Når der i dette dokument står beskrevet noget om 'stikprøven', er det altid nettostikprøven, der henvises til.

Ved at anvende ovennævnte metode og tilhørende fejlsøgningsproces er det således blevet sikret, at stikprøven er repræsentativ for populationen, når dataindsamlingen starter.

En tabel over stikprøvens fordeling på udvalgte baggrundsvariable ses i bilag 8.3.

3. Spørgeskema

Det endelige spørgeskema indeholdt i alt 80 spørgsmål. Telefoninterview 18 min og på web 16 min. For dem som ikke har brug for hjælp: Telefoninterview 5,5 min og på web 4,5 min. Gennemsnitstiden for at besvare et spørgeskema på web (CAWI) var 4,5 min.

Spørgeskemaet er vedlagt i bilag 8.1.

3.1 Validering, rådgivning, kvalitetssikring og test af spørgeskema

DST Survey har via rådgivning af RUC og Ældre Sagen i spørgeskemafasen og en endelig kvalitetssikring af spørgeskemaet sikret at:

- Spørgsmålene i spørgeskemaet er entydige og letforståelige for målgruppen
- Svarkategorierne i spørgeskemaet er udtømmende, forståelsesmæssigt entydige og gensidigt udelukkende (med mindre der er tale om multi-svar)
- Henvisninger og filterspring i spørgeskemaet er konsistente og fungerer indholdsmæssigt efter hensigten
- De enkelte emner i spørgeskemaet bliver introduceret i det omfang, målgruppen har behov for.
- Spørgeskemaet kan anvendes til de valgte indsamlingsmetoder

DST Survey har testet det færdige spørgeskema med henblik på at kontrollere at filtre, valideringer samt hjælpe- og advarselstekster fungerer efter hensigten.

Kort efter udsendelse af invitationer til spørgeskemaet, har vi foretaget et datatjek med henblik på, at alle spørgsmål bliver stillet, samt at filtre og valideringer fungerer.

Undersøgelsen blev "soft launched" den 13. februar, hvilket vil sige, at vi sendte en invitation til spørgeskemaet ud til en mindre del af stikprøven først (1.000 tilfældigt udvalgte fra den samlede stikprøve). Dagen efter, hvor de første besvarelser var kommet ind, foretog vi et datatjek med henblik på at sikre, at såvel spørgeskema, invitationsbreve, udsendelse og teknik fungerede efter hensigten.

4. Dataindsamling

Dataindsamlingen er foretaget via, mixed mode (CAWI og CATI) i perioden 13. februar – 11. april 2024.

4.1 Dataindsamlingsforløbet

Invitation er sendt ud som to forskellige breve:

1. Invitation til enlige
2. Invitation til de, som bor sammen med en partner, både et brev til den udtrukne person og et til partneren med besked om, at der skal svares for den ældste i husstanden.

Invitationen er sendt via Digital Post og postbrev til de udvalgte personer, hvis både den udtrukne og dennes partner ikke har Digital Post. Invitationsbrevet indeholder information om undersøgelsens baggrund og formål samt information om databrug og datasikkerhed.

Herudover er der givet information om, at undersøgelsen gennemføres for RUC og Ældre Sagen. Invitationsbrevet indeholder et link samt en svarkode med adgang til det webbaserede spørgeskema på portalen www.dst.dk/DitSvar.

Tabel 4.1: Udsendelser fordelt efter dato og medie

Dato	Medie og type	Modtagere	Antal
12. februar 2024	DP	Soft launch	1428
14. februar 2024	DP	Fuld launch	51.539
20. februar 2024	Brev	Ikke modtaget Digital Post	7.907
22. februar 2024	DP	Alle	24.846
05. marts 2024	DP	Uden telefonnr.	2.797

Anm.: DP henviser til Digital Post. Brev henviser til et almindeligt postbrev.

Efter 10 dage er der sendt en påmindelse til de respondenter, der ikke har svaret. Påmindelsen er sendt via Digital Post. Efter ca.14 dage blev der sendt endnu en påmindelse til de respondenter, der ikke har svaret, og hvor vi ikke har noget telefonnr. Denne påmindelse blev sendt udelukkende via Digital Post.

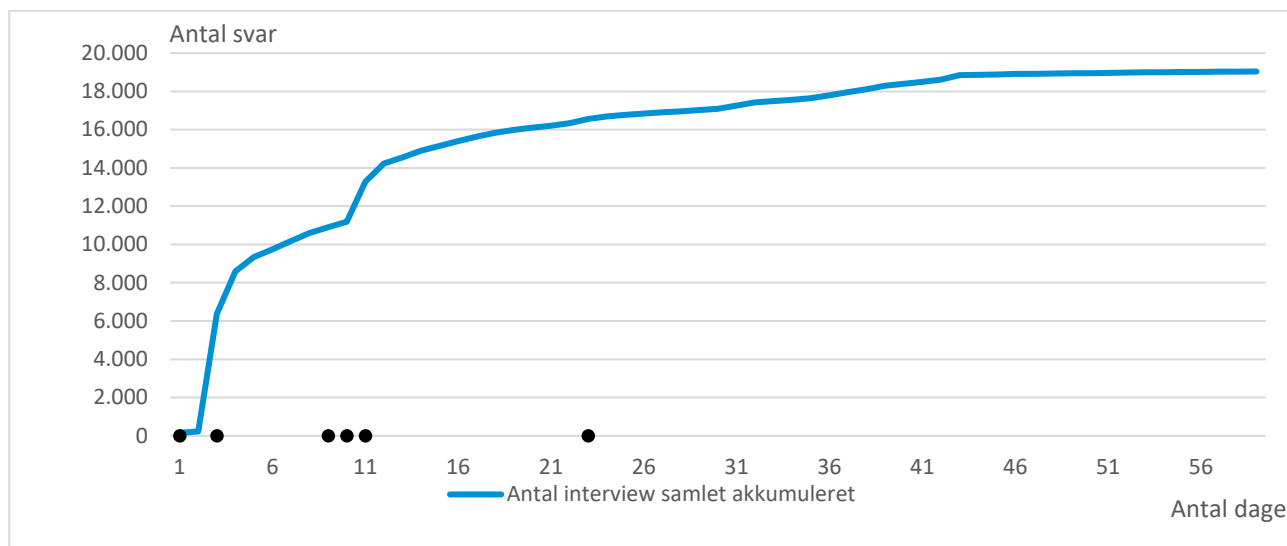
Efter yderligere ca. en måned er der startet på telefoninterviews. Vi har forsøgt kontakt respondenter i udvalgte strata med henblik på, at tilbyde et telefoninterview til de, der ikke har besvaret spørgeskemaet.

Hvis nødvendigt er der forsøgt kontakt på alle de numre, som er registreret på respondenteren. Tager respondenteren ikke telefon1, har vi senere forsøgt på telefon2 osv. Der er maksimum forsøgt kontakt 5 gange per registrerede nummer til hver respondent, før de opgives.

Figur 4.1: Oversigt over antal indsamlede svar fordelt på antal dage

Anm.: Data er indsamlet i perioden 13. februar – 11. april 2024.

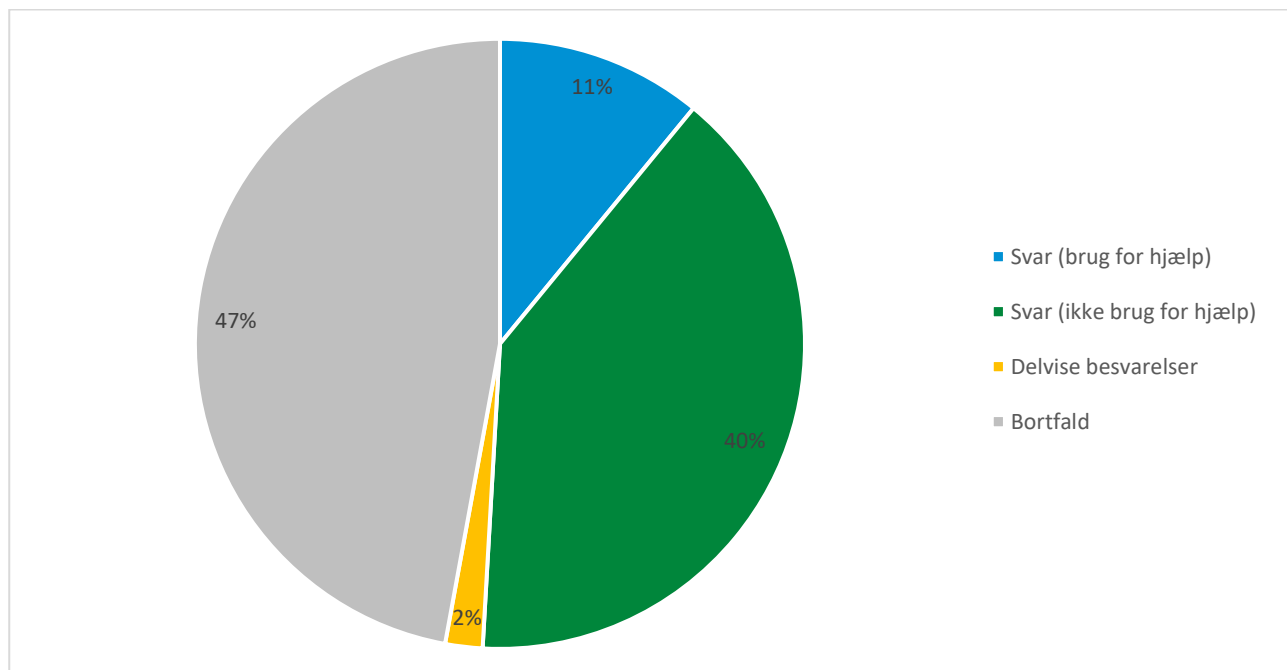
4.2 Fordeling af besvarelser

Der er samlet set gennemført 19.041 interviews heraf har 4.094 indikeret, at de har brug for hjælp i hverdagen. Herudover er der 739 delvist gennemførte interviews.

Det er kun fuldt gennemførte interviews, der indgår i resultaterne og tælles med i svarprocenten for undersøgelsen. Svarprocent er 50,9 pct. heraf har 21,5 pct. svaret at de har brug for hjælp.

Figur 4.2: Fordelingen af gennemførte interviews og bortfald

Svarfordeling ift. population og udvalgte registervariable kan ses i bilag 8.3.

4.3 Bortfald

I alt 18.362 personer er kategoriseret som bortfald i undersøgelsen. Bortfaldet består af nedenstående grupper:

- **Delvist gennemførte interview:** Personer der har åbnet spørgeskemaet og besvaret mindst et spørgsmål, men ikke har gennemført undersøgelsen
- **Nægter:** Personer vi har haft kontakt til, og som har meddelt, at de ikke ønsker at deltage i undersøgelsen.
- **Sprogvanskeligheder:** Personer der ikke kan deltage grundet sprogvanskeligheder. Vi har normalt haft kontakt til en anden end interviewpersonen i husstanden.
- **Øvrigt bortfald:** Inkluderer personer, der ikke har deltaget pga. sygdom/handicap eller er døde. Vi har normalt haft kontakt til en anden end interviewpersonen i husstanden.
- **Ikke svaret:** Personer, der ikke har reageret på vores henvendelser, og som ikke har deltaget i undersøgelsen fx personer med forkert fundet telefonnummer.

Tabel 4.2: Stikprøven fordelt på bortfald

	Antal
Delvis gennemført	739
Nægter	2.375
Øvrigt bortfald	544
Sprogvanskeligheder	95
Ikke svaret	14.612
I alt	18.362

Kilde: DST Survey

En tabel over bortfaldets fordeling på udvalgte baggrundsvariable ses i bilag 8.3.

5. Behandling af data

5.1 Korrektion med vægte

Bortfaldet for undersøgelsen er uens fordelt på forskellige grupper i populationen, hvilket svækker repræsentativiteten. For at genskabe repræsentativiteten er der som led i kvalitetssikringen af undersøgelsen gennemført en bortfaldsanalyse. Ved hjælp af registeroplysninger om demografiske, geografiske og socioøkonomiske forhold undersøger vi hvilke befolkningsgrupper, der er over- eller underrepræsenterede blandt besvarelsene.

På baggrund af bortfaldsanalysen har vi brugt Danmarks Statistiks registre til at konstruere vægte, som knytter sig til hver besvarelse i data. Vægtene sørger for, at svardata igen bliver repræsentative for den samlede population. De beregnede vægte inden for hver strata summerer til strata størrelsen i populationen, og summen af alle vægtene summere til den totale population.

Indenfor hver strata er alder i tre grupper blevet vægtet på plads. De tre aldersgrupperinger er: 1. 70-74 årige, 2. 75-80 årige og 3. 81+ årige.

Tabel 5.1: Eksempler på svardata sammenlignet med opregnede data

	Fordeling af svar før opregning			Fordeling af svar efter opregning	Fordeling af svar før opregning			Fordeling af svar efter opregning
	Svar Antal	Nettostik Antal	Population Antal	Svar vægtet Antal	Svar Pct.	Nettostik Pct.	Population Pct.	Svar vægtet Pct.
I alt	19.041	37.403	231.836	231.836	100,0	100,0	100,0	100,0
Køn								
1. Mænd	10.856	20.016	120.447	120.447	57,0	53,5	52,0	52,0
2. Kvinder	8.185	17.387	111.389	111.389	43,0	46,5	48,0	48,0
70-74 år	6.665	11.404	72.043	72.043	35,0	30,5	31,1	31,1
75-80 år	7.574	13.770	84.370	84.370	39,8	36,8	36,4	36,4
81+ år	4.802	12.229	75.423	75.423	25,2	32,7	32,5	32,5
1. Single mænd op til 200	1.419	3.510	22.741	22.741	7,5	9,4	9,8	9,8
2. Single mænd fra og med 200	1.543	3.358	21.348	21.348	8,1	9,0	9,2	9,2
3. Single kvinder op til 200	3.015	7.838	49.857	49.857	15,8	21,0	21,5	21,5
4. Single kvinder fra og med 200	2.924	5.884	39.756	39.756	15,4	15,7	17,1	17,1
5. par mænd op til 200	1.575	3.354	19.156	19.156	8,3	9,0	8,3	8,3
6. par mænd fra og med 200	6.319	9.794	57.202	57.202	33,2	26,2	24,7	24,7
7. par kvinder op til 200	455	878	5.101	5.101	2,4	2,3	2,2	2,2
8. par kvinder fra og med 200	1.791	2.787	16.675	16.675	9,4	7,5	7,2	7,2
Region	3.710	7.596	41.739	41.739	19,5	20,3	18,0	18,0
81 Nordjylland								
82 Midtjylland	3.844	7.601	60.518	60.518	20,2	20,3	26,1	26,1
83 Syddanmark	3.989	7.600	43.238	43.238	20,9	20,3	18,7	18,7
84 Hovedstaden	3.797	7.604	58.528	58.528	19,9	20,3	25,2	25,2
Herkomst								
1. Dansk oprindelse	18.353	35.405	215.774	221.096	96,4	94,7	93,1	95,4
2. Indvandrere	673	1.970	15.749	10.458	3,5	5,3	6,8	4,5
3. Efterkommere	15	28	313	281	0,1	0,1	0,1	0,1

Anm.: Vægte bruges til at genskabe repræsentativiteten for en række signifikante faktorer. Da der i strata for denne undersøgelse indgår en række baggrundsvariable er vægten kun beregnet på alder i grupper indenfor hvert strata.

5.2 Diskretionering

Åbne tekstfelter er gennemgået og diskretioneret sådan, at personhenførbare oplysninger så som navne er fjernet. Yderligere er den leveret aldersgruppering blevet diskretioneret for strata 47 (269 Solrød Kvinder Par op til 200), da der var for mindre end 10 personer i populationen i en eller flere af aldersgrupperne.

6. Systematiske fejl og statistisk usikkerhed

Resultaterne fra stikprøveundersøgelser kan være behæftet med to typer usikkerhed: Systematiske fejl og statistisk stikprøveusikkerhed. I denne undersøgelse er der både systematiske fejl i statistisk usikkerhed. Det vil i dette afsnit blive beskrevet, hvor styrker og svagheder i relation til undersøgelsen bliver gennemgået.

6.1 Systematiske fejl

Der kan være systematiske fejl forbundet med at udtrække en stikprøve på baggrund af kvartalsvise eller årlige data.

Der er systematiske fejl i forbindelse med dannelse af populationen. Der opstår to typer af dækningsfejl i populationsdannelsen, de to typer dækningsfejl er hhv. over- og underdækning.

Overdækning er, når der er personer med i populationen, som ikke burde have været med. På denne undersøgelse skulle plejehjemsbeboere frasorteres. De nyeste tilgængelige plejehjemsdata, da populationen blev dannet, var opgjort pr. 31. december 2022. Dette har medført, at vi i populationen med stor sandsynlighed vil have nogle borgere med, som er kommet på plejehjem imellem 1. januar 2023 til undersøgelsens start. Yderligere vil personer som er døde, udvandret eller flyttet til en anden kommune efter offentliggørelsen af befolkningsstatistikken også være med i populationen.

Underdækning er, når der er personer, som tilhører populationen, som ikke er kommet med. På denne undersøgelse kan der være personer, som var midlertidigt på plejehjem i 2022, som er blevet sorteret fra, også selvom de ikke længere var på plejehjem ved undersøgelsens start. Og personer, som er kommet til befolkningen efter offentliggørelsen af befolkningsstatistikken, vil ikke være med i populationen. Dette drejer sig om personer, som enten er indvandret eller flyttet til en af de 25 kommuner.

6.2 Statistisk stikprøveusikkerhed

Den statistiske usikkerhed viser, hvor sikre resultaterne er. Usikkerheden bliver beregnet ud fra stikprøvestørrelsen og ud fra andelen i populationen, der har angivet et bestemt svar. Jo større stikprøven og dermed antal svar er, jo mindre er den statistiske usikkerhed. En firedobling af stikprøven vil give den dobbelte sikkerhed - eller med andre ord halvere usikkerheden.

Usikkerheden bliver angivet med et 95 pct.-konfidensinterval for udvalgte spørgeskemavariable.

Tabel 6.1: Statistisk usikkerhed målt på et 95 procents konfidensinterval for udvalgte spørgsmål

	Svar vægtet pct.	95 pct. konfidensinterval	
		Nedre værdi pct.	Øvre værdi pct.
At klippe tånegle? - kan alene	79,72	78,99	80,45
At gå på indkøb efter dagligvarer? - kan alene	90,6	90,05	91,15
De næste spørgsmål handler om hjemmehjælp. Modtager du hjemmehjælp? - ja	8,21	7,68	8,74

Anm.: Konfidensintervallerne viser spredningen og usikkerheden omkring de gennemsnitlige værdier. Personvægten er brugt til at beregne de vægtede svar.

Kilde: DST Survey

7. Leverancer

Levering direkte til RUC og Ældre Sagen

- Svardatasæt
- Stikprøvedatasæt

Svardatasættet indeholder spørgeskema data samt oplysninger om interview resultat, interview metode og interview dato, for de personer som har gennemført eller påbegyndt skemaet.

Stikprøvedatasættet indeholder hele den kontaktede stikprøve, med oplysninger om interview resultat samt registeroplysninger.

8. Bilag

8.1 Spørgeskema for undersøgelsen

Vedlagt særskilt i Pdf-fil

8.2 Breve til respondenter

Vedlagt særskilt som pdf-filer

8.3 Fordelinger for svar, population og vægtede svar

Vedlagt som pdf-fil

8.4 Delvise besvarelser: Sidste svar

Vedlagt som pdf-fil